

เพื่อให้ความรู้ด้านจริยธรรมและการรักษาจริยธรรมแก่กำลังพล ทอ.

ความเสียสละเพื่อลดละความเห็นแก่ตัว

สังคมมนุษย์นั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นศูนย์รวมของบุคคลหลายประเภท ซึ่งมีทั้งคนที่มีจิตใจดี ชอบคิดดี พูดดี ทำดี และบุคคลที่มีลักษณะและการกระทำในทางตรงข้าม บางคนชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่ตกทุกข์ได้ยากเช่น บริจาค หรือสละความสุขของตน เพื่อให้ผู้อื่นได้มีความสุขพ้นจากความทุกข์ที่เขา กำลังประสบอยู่ ซึ่งได้รับความทุกข์ยาก อันเกิดจากภัยธรรมชาติบ้าง เกิดจากการกระทำของตนเองและผู้อื่นบ้าง ซึ่งเมื่อบุคคลเหล่านั้นประสบกับเหตุการณ์อย่างนี้แล้ว ผู้ที่มีจิตเมตตา กรุณา ก็จะเข้ามาช่วยเหลือโดยการบริจาคสิ่งของ เพื่ออำนวยความสะดวกแบ่งปันให้กับบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ที่ประสบกับความลำบากนั้น ๆ ลักษณะแห่งการเสียสละ

การเสียสละวัตถุสิ่งของ และการเสียสละสิ่งที่เป็นข้าศึกต่อความจริงใจ คือการเสียสละกิเลส^๑ ทั้งในฐานะของนักบวช และในฐานะของประชาชนทั่วไป หลักของการเสียสละอยู่ทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นปกครอง ชนชั้นกลาง ชนชั้นล่าง ซึ่งจะต้องมีหลักธรรมะอันนี้เพื่อผดุงสังคมให้เกิดความสงบสุข ในการบำเพ็ญความเสียสละนั้น จะต้องเป็นความเสียสละที่ประกอบด้วยปัญญา จึงจะเป็นปัจจัยให้เกิดกุศลได้ เพราะทำให้เกิดผลที่ดีตามมา^๒

การบำเพ็ญกิจด้วยความเสียสละประโยชน์สุขของตน เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมนั้น ตามหลักจาคะธรรม (ความเสียสละ) ย่อมสามารถที่จะเป็นเสมือนผู้นำที่บันดาลประโยชน์สุขให้เกิดแก่สังคมได้อย่างมากมาย ซึ่งหมายความว่า พุทธศาสนาสอนเรื่องความเสียสละ ในมิติของคุณธรรมไว้อย่างชัดเจน และมองถึงคุณค่าของการเสียสละว่าควรเสียสละเพื่อสิ่งใด และอย่างไร จึงจะเป็นการสมควร สมดังพุทธพจน์ว่า

“นรชนพึงสละทรัพย์เพราะเหตุแห่งอวัยวะที่สำคัญ เมื่อจะรักษาชีวิต ก็พึงสละอวัยวะเมื่อระลึกถึงธรรม พึงสละทั้งอวัยวะ ทรัพย์ และแม้แต่ชีวิตทั้งหมด”^๓

^๑ พระธรรมโมลี(สมเด็จพระสังฆราช), ๒๕๔๖, หน้า ๑๒๔.

^๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๕๑, หน้า ๒๕.

^๓ พุ.ชา.อ.ส.ตี. ๒๘/๔๗๐/๑๗๗.

ฉะนั้น เมื่อกล่าวถึงความเสียหาย ซึ่งมีรูปแบบของการเสียหายในหลายแง่มุม ตามลักษณะอาการที่ทำหน้าที่นั้น ๆ ซึ่งในลักษณะที่แตกต่างกัน ของการทำหน้าที่หลากหลายเช่นนี้ ก็ทำให้มีรูปแบบของความเสียหายที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเสียหาย พบว่า มีธรรมหลักอยู่ ๒ ประการคือ

๑) **ปัญจมหาปริจาคะ** ได้แก่การเสียหายที่ยิ่งใหญ่ ๕ ประการคือ การเสียหายทรัพย์ การเสียหายบุตร การเสียหายภรรยา การเสียหายอวัยวะ และการเสียหายชีวิต การเสียหายเช่นนี้เป็นวิสัยของพระโพธิสัตว์ ผู้มุ่งบำเพ็ญบารมี เพื่อบรรลุพระโพธิญาณ ย่อมยึดมั่นในหลักปัญจมหาปริจาคะ บำเพ็ญทานบารมีทุกระดับชั้น จนในพระชาติสุดท้ายที่เกิดเป็นพระเวสสันดร ได้ทรงบำเพ็ญทานบารมีอย่างยิ่งใหญ่จนสามารถเสียหายได้กระทั่งบุตรและภรรยา เป็นต้น

๒) **ทศบารมี** คือ บารมี ๑๐ ประการ คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา และอุเบกขา

หลักธรรมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นธรรมที่สนับสนุน ส่งเสริมและเกื้อกูล ให้การบำเพ็ญทานบารมี คือการเสียหาย ตลอดถึงบารมีธรรมอื่น ๆ มีความสมบูรณ์ทั้ง ๓ ระดับ คือ บารมี อุปบารมี และปรมัตถบารมี

จัดทำโดย : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม ทอ.
กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ